

09 אוקטובר 2002
לתגובות והערות:
godaniel@netvision.net.il

הדירוג של ישראל במדד ההתפתחות האנושית (HDI) של האו"ם

מאת

ד"ר דניאל גוטליב*

---

* יועץ בכיר לנגיד, בנק ישראל ואוניברסיטת בן-גוריון. תודה לגיא אבן על עזרתו בהכנת סקירה זו וליוסי גידיניאן מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על הערותיו המועילות.

הדירוג של ישראל במדד ההתפתחות האנושית (HDI) של האו"ם

מקובל להשתמש בתוצר לנפש לצורך השוואות בין-לאומיות של המצב הכלכלי במדינות שונות, למרות שזהו מדד חלקי בלבד להערכת מצב ההתפתחות האנושית ולפוטנציאל הרווחה של משק. האו"ם מוציא מידי שנה מאז 1990 דוח השוואתי על מצב הפיתוח האנושי בכ-174 ארצות, ובו הארגון מתייחס למגוון רחב של נושאים וביניהם התפתחות התוצר, מצב הבריאות, ההשכלה, הפערים הכלכליים בין עשירים ועניים, בין נשים וגברים ועוד. בעיות מהותיות כגון הבדלים דמוגרפיים ניכרים בין הארצות ובעיות טכניות רבות כגון פערים גדולים לגבי כיסוי נתונים, רמת עדכונם ואיכותם, מקשות על השוואות בין לאומיות מסוג זה. מלבד הדיווח על התחומים השונים, הדוח השנתי ממקד את הדיון בכל שנה בנושא מיוחד - בדוח 2000 ניתנה סקירה על מצב זכויות האדם, בשנת 2001 התמקד הדוח במהפך הטכנולוגי ובדוח של 2002 נדון מצב הדמוקרטיה בעולם ביתר פירוט¹.

בסקירה זו נתאר את מדד הפיתוח האנושי (HDI) ואת הרכבו, ונציג את מיקום ישראל בהשוואה בין לאומית, כמו כן נדון על החולשות של מדד זה ועל דרכים לעקוף אותן. מדד ה-HDI מתייחס לערכים ממוצעים בלבד של רכיביו בארצות הנסקרות, ולכן הוא אינו רגיש לאי השוויון בחלוקת המשאבים במשק בין עניים ועשירים. כאמור מקדיש הדוח לסוגיה זו פרק נפרד. נתייחס אפוא גם לעוני, כפי שהוא מתבטא בנתון על קו העוני.

מטרת המדד לפיתוח אנושי, ה-"Human Development Index" (HDI), היא לסכם ולהעריך באמצעות מספר אחד את מצב הרווחה במדינות העולם.² מדד זה מכמת את היכולת של תושבי המדינה הנסקרת, לנהל חיים ארוכים ובריאים, תוך קיום רמת השכלה סבירה ועם גישה למקורות כלכליים, המאפשרים רמת חיים סבירה.

המדד מחושב כממוצע של שלושה מדדים: מדד של תוצר ריאלי לנפש, מדד של תוחלת חיים בעת לידה³ ומדד המשקף את רמת החינוך במדינה. מדד החינוך מחושב כממוצע משוקלל

¹ ראה www.undp.org/hdr2002.

² הפרסום מדרג 174 מדינות ומחלק אותן ל-3 קבוצות. רמת התפתחות נמוכה (35 מדינות), בינונית (93 מדינות) ורמת התפתחות גבוהה (46 מדינות). הערכים לגבי קבוצות אלה מתייחסים לממוצע הקבוצה.

³ תוחלת החיים בעת לידה: מספר שנים ממוצע שילוד צפוי לחיות על בסיס שיעורי התמותה הקיימים בתקופת ההתייחסות. שיעורי תמותה הם מספר הפטירות בגיל מסוים, מחולק באוכלוסייה ממוצעת באותו גיל.

של שני מדדים – מדד של ידיעת קרוא וכתוב בקרב מבוגרים⁴ (במשקל 2/3) ומדד משולב של שיעורי הלמידה⁵ במערכת החינוך הבסיסית, הבינונית והגבוהה (במשקל 1/3).

המדדים מוגדרים כיחס של שני מרווחים: במונה - הפער בפועל בין המצב במדינה המסוימת לבין המצב במדינה החלשה ביותר, ובמכנה המרווח בין המדינה החזקה ביותר לבין הרמה של המדינה החלשה ביותר.⁶

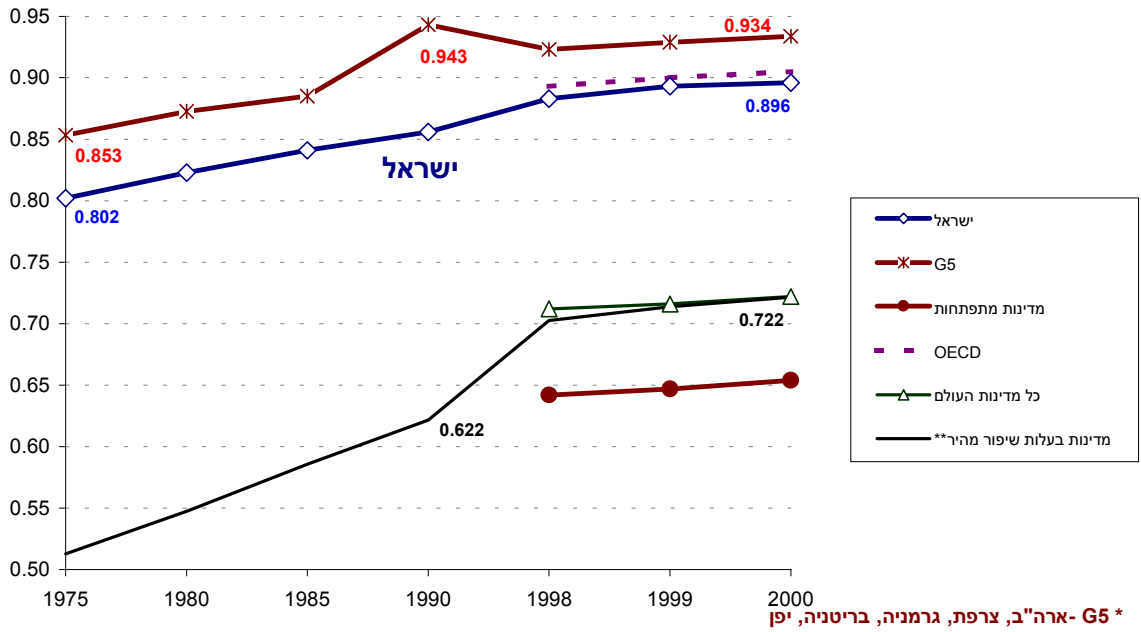
רמת ההתפתחות האנושית של ישראל השתפרה על פי מדד זה בשנת 2000 לעומת 1999 בדומה לשיפור שחל במדינות המפותחות האחרות, כך שהדירוג של ישראל נשאר יציב במקום ה-22. ישראל נמנית עם המדינות המפותחות ביותר בעולם אשר שיפרו בעשורים האחרונים את רמת ההתפתחות האנושית שלהן באופן ניכר (ראה ציור 1). רמת ההתפתחות של ישראל דומה לממוצע בארצות ה-OECD, והיא מצויה מעט מתחת לרמתן של מדינות ה-G5. ההתקדמות של ישראל הייתה יציבה לאורך זמן. עם זאת, ישראל לא שייכת לקבוצת המדינות עם קצב התקדמות מהיר במיוחד, כגון סין, אינדונזיה, טוניסיה ואחרים. מדינות אלה, אשר החלו בתחילת התקופה הנסקרת ברמת התפתחות נמוכה, כונו בדוח של האו"ם מדינות עם פיתוח אנושי מואץ.

---

⁴ שיעור בני 15 ומעלה שמסוגלים לקרוא ולכתוב קצרה ופשוטה על חיי היום יום שלהם.
⁵ שיעור הלמידה הגולמי: מספר התלמידים (בכל גיל) הלומדים ברמת חינוך מסוימת כאחוז מאוכלוסיית הגיל הרשמית ברמת חינוך זו. מבדילים בין 3 רמות חינוך: (1) חינוך יסודי; (2) חינוך בינוני - חטיבת ביניים, תיכון, סמינר מורים, בתי ספר מקצועיים וטכניים; (3) חינוך גבוה – אוניברסיטאות, מכללות, בתי ספר מקצועיים ברמה גבוהה, שמחייבים תעודת בגרות או תעודה שוות ערך.

⁶ היחס יהיה אפוא בכל מקרה בין 0 ל-1.

ציור 1: מדד פיתוח אנושי (Human Development Index) - מגמה

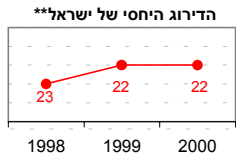
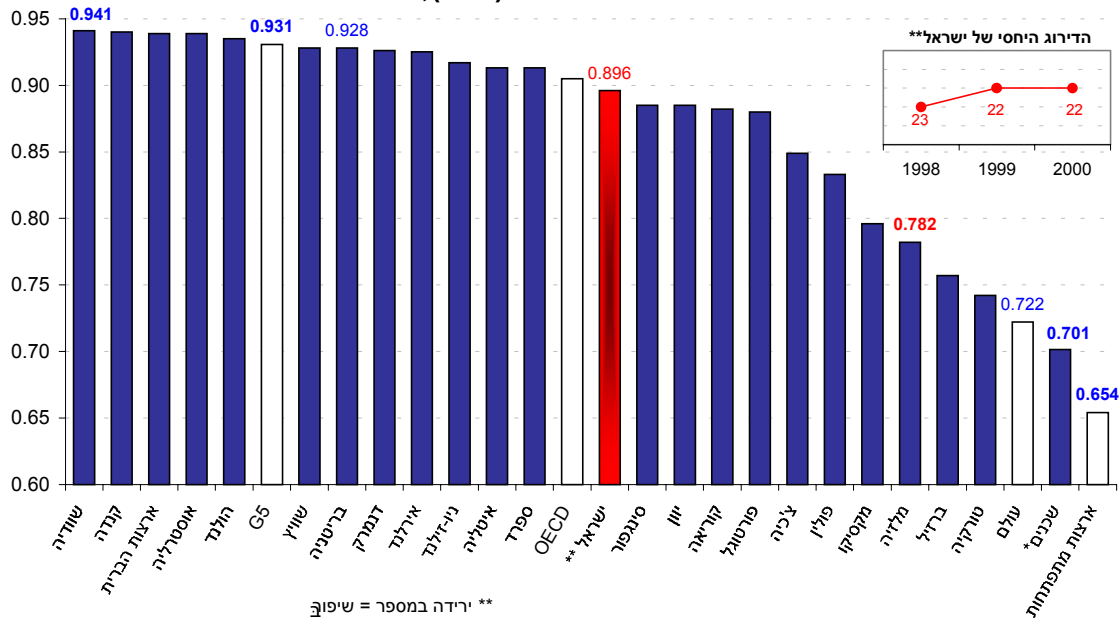
* G5 - ארה"ב, צרפת, גרמניה, בריטניה, יפן

** מדינות בעלות שיפור מהיר של HDI: סין, אינדונזיה, תוניסיה, ערב הסעודית ומליה

מקור: Human Development Report 2002, UNDP

תמונת המצב לגבי שנת 2000 והשנים האחרונות מוצגת בציור 2:

ציור 2: מדד לפיתוח אנושי (HDI), שנת 2000

** ירידה במספר = שיפור

מקור: Human Development Report 2002, * שכנים: ירדן, מצרים, לבנון, סוריה; ממוצע תוצר לנפש: \$US 4300-3500

ישראל שייכת לפלח העליון של המדינות בכל שלושת התחומים והיא נמצאת באופן ברור מעל הממוצעים בעולם ובארצות המתפתחות. עם זאת, הרמה וקצב ההתקדמות לא היו אחידים

בין שלושת התחומים בתקופה הנסקרת: בעוד שהתוצר לנפש (מתואם לכוח קניה) ותוחלת החיים של ישראל גבוהים יחסית בהשוואה בין-לאומית ואף השתפרו בשנים האחרונות, החינוך דרך לכאורה במקום, כאשר ארצות עם רמת פיתוח אנושי דומה לישראל שיפרו מצבם בתחום זה. לכן נתבונן בו ביתר פירוט.

בעוד שבתחום הבריאות ישראל מדורגת במקום ה-8, ובתוצר לנפש במקום ה-22, מציב אותנו מדד החינוך לפי דוח זה בסביבות המקום ה-40.⁷

מדד החינוך

לוח 2 מציג השוואה של מדד החינוך ורכיביו בין ישראל והעולם בחתך של שלוש השנים האחרונות. בציר 3 ניתן להתרשם מתמונת המצב של מדד החינוך בהשוואה בין לאומית, כפי שהיא מוצגת בדוח האו"ם.

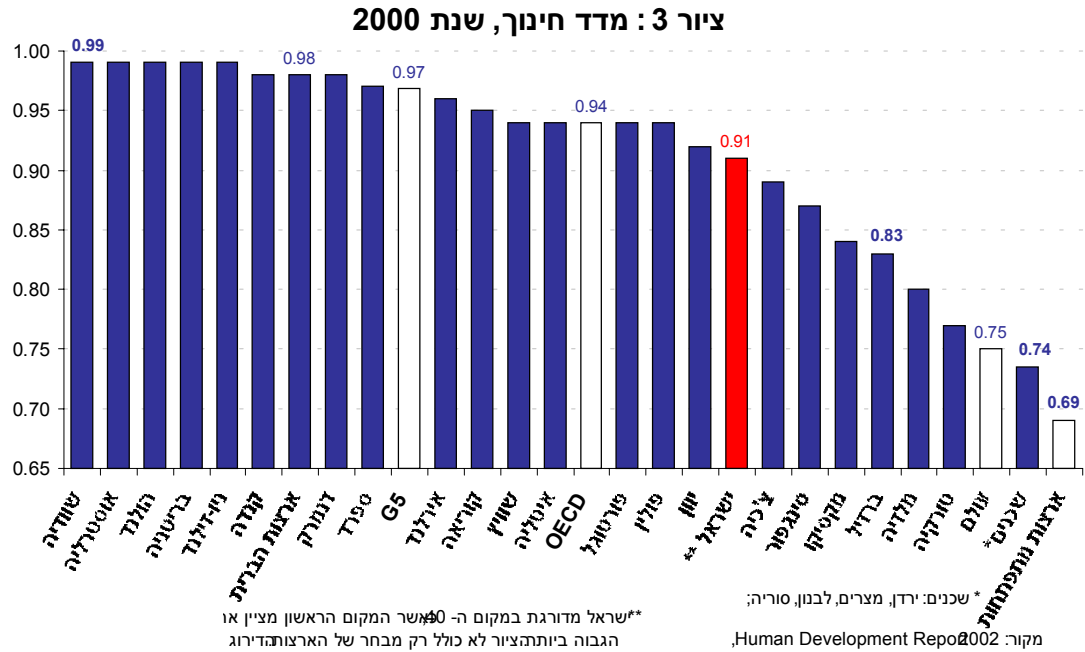
לוח 2: מדד ההשכלה ורכיביו - מדינות OECD, הממוצע העולמי

מדד הישגים טכנולוגיים	ממוצע עולמי	שיעורי למידה לפי דרג חינוך				שיעור יודעי קרוא וכתוב בקרב מבוגרים*				מדד חינוך				
		מדינות בעלות HDI דומה לישראל**	OECD	ישראל	ישראל	ממוצע עולמי	מדינות בעלות HDI דומה לישראל**	OECD	ישראל	ממוצע עולמי	מדינות בעלות HDI דומה לישראל**	OECD	ישראל	
#N/A	#N/A	64	88	86	81	78.8	96.0	97.4	95.7	0.74	0.93	0.94	0.91	1998
18	0.514	65	89	87	83	---	96.3	---	95.8	0.74	0.94	0.94	0.91	1999
#N/A	#N/A	65	89	87	83	---	96.4	---	94.6	0.75	0.94	0.94	0.91	2000

* אחוז אנשים בגיל 15+; מקור: Human Development Report, 2001, 2002
** איטליה, ספרד, יוון, פורטוגל

לכאורה קיים פער ניכר לרעת ישראל בהשוואה ל-OECD וכן בהשוואה למדינות עם HDI דומה באגן הים התיכון.

⁷ לא ניתן לחשב את המיקום המדויק מהדוח עקב הצגת מספרים מעוגלים בדוח של האו"ם.

בניסיון להבין את פשר החולשה היחסית בתחום החינוך, נמצאו מספר בעיות:

נראה כי החישוב של האו"ם רגיש לעובדה שהשירות הצבאי בישראל, שהוא כידוע ארוך בהשוואה בין-לאומית, משבש את חישוב שיעורי הלמידה. אי התחשבות בעובדה זו גורמת להטיה ניכרת של מדד החינוך בהשוואה בין-לאומית. יתר על כן נוצרת בעיה עקב חוסר עקביות בהגדרת השיעור של יודעי קרוא וכתוב במדינות השונות.

שיעור יודעי קרוא וכתוב:

לוח 2 מצביע (באופן מפתיע) על החלשות בשיעור יודעי קרוא וכתוב. הוא יורד – לפי דוח HD מ-1998 אחוזים ב-1998 ל-94.6 אחוזים בשנת 2000. ההגדרה בדוח ה-HD (ראה הערה 3) אינה מקובלת בישראל וכנראה הנתון אינו מסופק לאו"ם באמצעות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה⁸. הגדרה מקובלת יותר של שיעור יודעי קרוא וכתוב היא אחוז האנשים מגיל 15 ומעלה, שסיימו יותר מ-4 שנות לימוד. לוח 3 מראה כי – בניגוד לדיווח של האו"ם – שיעור זה השתפר לאורך השנים (מ-93.4% בשנת 1995 ל-95.2% ב-2001).

⁸ רפרנט החינוך בלמ"ס, אשר מעורב בדרך כלל במסירת נתונים בתחומי המוסדות בין לאומיים, לא ידע, מי בישראל מספק לאו"ם את הנתון. בדוח האו"ם גם אין רשימת מקורות לנתונים, כנהוג בפרסומים דומים, לדוגמה של ה-OECD.

לוח 3: שיעור יודעי קרוא וכתוב בקרב מבוגרים*

שנים	אחוזים	שינוי בנק' שינוי שנתי ממוצע	שיעור האנשים מתחת לגיל 35 אחוזים**
1961	75.8		
1970	80.7	4.9	
1975	85.3	4.6	
1980	87.4	2.1	
1985	90.1	2.7	
1990	91.4	1.3	
1995	93.4	2	
1999	94.7	1.3	
2000	94.8	0.1	
2001	95.2	0.4	98.9

* אחוז אנשים בגיל +15 עם יותר מ-4 שנות לימוד, המקור: לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, לוח 8.1 שנתון 2002.
**אומדן

אם נבחן נתון זה, שלקוח מלוח 8.1 של השנתון הסטטיסטי של ישראל, לפי קבוצות גיל, אזי נגלה כי רוב האנשים שלמדו פחות מ-4 שנים מבוגרים יחסית - בגילאים 65 ומעלה בקרב גברים, ו-55 ומעלה בקרב נשים. בגילאים הצעירים יותר, לדוגמא עד גיל 34, אין כמעט אנשים שלא יודעים קרוא וכתוב, ושיעורם נאמד ב-2001 ב-1.1%.

לגבי מדינות מפותחות מאוד קבע דוח האו"ם את שיעורם של יודעי קרוא וכתוב כאומדן ברמה הגבוהה ביותר של 99 אחוזים, וזאת למרות שניתן היה לקבוע את השיעור כאחוז המבוגרים שסיימו יותר מ-4 שנות לימוד, כנהוג במקומות רבים בעולם. מעניין גם לציין, ששיעורי הלמידה של מדינות רבות, שהיו שייכות לגוש הסובייטי, לפני קריסתו, הם גבוהים יחסית ומגיעים לרמות של 98 אחוזים ומעלה.

שיעורי למידה:

שיעורי הלמידה לגבי ישראל בדוח האו"ם אינם ברורים: כפי שמתואר בדוח⁹, מדד החינוך מחושב על פי מדד שיעור הלמידה הגולמי, המחלק את סך כל הלומדים (בכל גיל) ברמת חינוך נתונה לאוכלוסייה בגיל שנקבע פורמלית כגיל הרלוונטי לרמת חינוך זו. לעומת זאת מתייחס הפירוט לפי מדינות רק לשיעור הלמידה נטו, אשר מחלק את מספר הלומדים בגיל הרלוונטי בלבד באוכלוסייה בגיל הרלוונטי. יצוין כי בשיעור הלמידה ברמה אקדמית (הרמה השלישית) לגבי ישראל מופיע בדוח האו"ם ערך חסר.¹⁰

השוואה בין-לאומית מדויקת יותר של שיעורי הלמידה בישראל מזו המוצגת בדוח HD ניתן למצוא בפרסום של ה-OECD: בניגוד להגדרה הכוללנית (הנהוגה בדוח HD) של שיעורי למידה ברוטו, המודדת את שיעור התלמידים בכל גיל יחסית לאוכלוסיית הגיל הרשמית של

⁹ראה Technical note 1, עמוד 252 של הדוח.

¹⁰עם זאת נראה, כאמור לעיל, כי עובדה זו לא משפיעה על הדירוג של מדד הפיתוח האנושי.

כל שלב בהשכלה, ההגדרה של שיעור הלמידה נטו (המודד את היחס בין הלומדים בפועל בקבוצת הגיל הרלוונטית לבין האוכלוסייה בגיל הרשמי) מקובלת יותר, הן בישראל והן בדוח ה-OECD. שיעור זה מוצג לפי קבוצות גיל רלוונטיות (ראה לוח 4). מתברר אפוא כי שיעורי הלמידה בישראל נמוכים רק באותם גילאים של השירות הצבאי (שנתון אחד מתוך חמישה שנתונים בקבוצת הגיל 15-19 ושניים מתוך עשרה בגילאים 20 עד 29). קבוצות גיל אלה אכן מורידות את הממוצע הכללי באופן משמעותי, בעוד שבגילאים האחרים שיעורי הלמידה בישראל דומים מאוד לאלה ב-OECD. מכאן, שאילו היו מתחשבים בעובדה זו, הדירוג של ישראל היה משתפר.

לוח 4: שיעורי למידה לשנת 1999 - ישראל וממוצע מדינות OECD

תלמידים בגיל						
49-40 כאחוז מהאוכלוסייה בגיל 49-40	39-30 כאחוז מהאוכלוסייה בגיל 39-30	29-20 כאחוז מהאוכלוסייה בגיל 29-20	19-15 כאחוז מהאוכלוסייה בגיל 19-15	14-5 כאחוז מהאוכלוסייה בגיל 14-5	4 ומטה כאחוז מהאוכלוסייה בגיל 4-3	
1.1	4.8	19.5	61.4	97.1	98.6	ישראל
0.9	4.3	20.7	76.9	97.7	60.0	ממוצע OECD

המקור: Table C1.2, Education at a Glance, OECD Indicators, 2001

נקודה נוספת שאינה באה מספיק לידי ביטוי בחישוב הקיים של מדדי החינוך הנ"ל, היא כי מדד זה אינו כולל התייחסות מספקת לנושא המו"פ. ידוע כי היקף ואיכות ההשכלה הגבוהה, בתחום הטכנולוגיה העילית מפותחים מאוד בישראל. דוח ה-HD של 2001 הקדיש פרק מיוחד להשוואה בין-לאומית בתחום ההישגים הטכנולוגיים. ישראל דורגה בדוח זה במקום גבוה יחסית - 18 - בעולם (ראה לוח 2). נסכם אפוא כי הדירוג של ישראל בדוח ה-HD בתחום החינוך איננו משקף את המצב האמיתי וכי חישוב נכון יותר היה מעלה את דירוג ישראל.

כדי להמחיש את השפעת שיעור הלמידה על הדירוג, אשר כאמור מעוות אותו לגבי ישראל, נחשב כאן מדד "מתוקן", שמנטרל את שיעור הלמידה. אם נניח כי מדד שיעור הלמידה שווה אפס עבור כל המדינות המפותחות, אזי הפער בין הדירוג הישן לבין החדש יצביע על כיוון ועוצמת העיוות הנובע מנתון לקוי זה.¹¹

החישוב מראה כי ישראל עולה בדירוג מהמקום ה-22 למקום ה-21, כאשר היא עוברת את ספרד (לפני כן במקום 21) ואת ניו זילנד (לפני כן במקום 19), אך לעומת זאת הונג קונג משפרת את מיקומה ועולה למקום גבוה מזה של ישראל.

¹¹ כדי לשמור על המשקלות השונים הצמדנו גם בחישוב זה משקל של 2/3 לשיעור יודעי קרוא וכתוב. חישוב זה מניח אפוא כי שיעור הלמידה הוא אפס עבור כולם אך המשקלות בחישוב מדד ה-HD נשארים ללא שינוי.

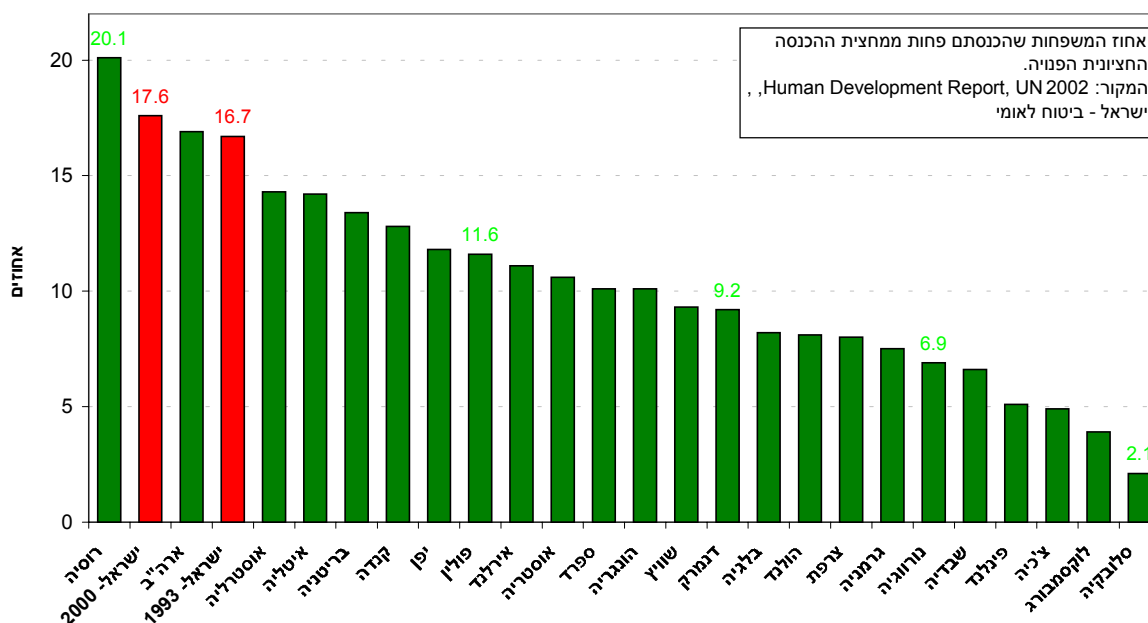
קו העוני – אינדיקטור למצב העוני

בתחום הצדק החברתי נתקלת ההשוואה בין ישראל לבין ארצות אחרות בכמה קשיים: הנתונים בארצות השונות מתייחסים לשנים שונות בתקופה המשתרעת מ-1987 עד 2000 בהתאם למצב עדכון הנתונים. בתקופה זו חלו שינויים גדולים במשק העולמי אשר השפיעו על העוני ואי השוויון במדינות השונות. כך לדוגמא השפיע בוודאי תהליך הגלובליזציה בשנים האחרונות באופן שונה על המשקים השונים בהתאם למידת החשיפה השונה של כל מדינה לתהליך זה.¹² בחרנו להציג את ישראל בציר 4 פעמיים: עבור 1993 ו-2000. בתקופה זו גדלה תחולת העוני בישראל על פי נתוני הביטוח הלאומי,¹³ כך שישראל נמצאת בקצה הלא מחמיא של המדינות המפותחות בנושא זה. בתקופה הנסקרת חלה בישראל הרעה במצב העוני.¹⁴ יתכן אפוא שההשוואה מסתירה הרעה מסוימת שהתרחשה לא רק בישראל אלא כנראה גם בארצות מפותחות אחרות.

¹² ראה הסקירה של G.A Cornia and J. Court, 2001 על :
/UNU, "Inequality, Growth and Poverty in the Era of Liberalization and Globalization"
WIDER.

¹³ דוח האו"ם משום מה לא עדכן את נתוני העוני לגבי ישראל בדוחות האחרונים.
¹⁴ מדד זה מחשב את משקל המשפחות בכלל האוכלוסייה, שהכנסתן נמוכה מקו העוני. קו העוני מוגדר כאן כהכנסה של מחצית הסכום שעומד לרשות המשפחה החציונית, דהיינו אותה משפחה, שבהשוואה אליה קיים מספר שווה של משפחות עניות יותר ועשירות יותר.

ציור 4: שיעור העוני בישראל ובארצות נבחרות 1987-2000

היות שחישוב קו העוני הוא יחסי למחצית ההכנסה החצינית בכל מדינה, נתונים אלה לא מאפשרים לערוך השוואה בין-לאומית של רמת החיים של העניים במדינות השונות.

ההתפתחות הצפויה במדד HDI בשנת 2001 ו-2002

חישוב המדד מתקבל באיחור של כשנה וחצי, אך ברור כבר היום שבשנת 2001, שבה ירד התוצר לנפש של ישראל באופן חד, כ-3.1 אחוזים, בעוד שברוב הארצות המפותחות הירידה, אם הייתה, הייתה מתונה יותר, שיקול זה השפיע להרעת הדירוג של ישראל. בשנת 2002 מסתמנת בישראל ירידת תוצר לנפש נוספת, אף גדולה יותר - בסביבות 3.0 עד 3.5 אחוזים (ירידת תוצר של כ-1 אחוז על רקע גידול אוכלוסייה של כ-2.6%), וזאת בעיקר עקב הפגיעה המצטברת של "אינתיפאדת אל אקצה" ושל המשבר בענף הטכנולוגיה העילית בעולם. לעומת זאת נאמד הגידול בתוצר לנפש ב-OECD ב-2001 בחצי אחוז.

קיימת סבירות גבוהה כי בשני הדוחות הבאים אשר יתייחסו לשנים 2001 ו-2002 תירשם החמרה בנתוני העוני, בעיקר עקב הגידול הרב בשיעור האבטלה והשפעת הכניסה של עובדים זרים על שיעורי ההשתתפות של מעוטי ההשכלה בכוח העבודה. עם זאת השפעת האבטלה על אי השוויון תהיה כנראה קטנה יותר בהשוואה לשנים קודמות, בגלל משקלם הגבוה של אקדמאים בקרב המובטלים.

נספח סטטיסטי

Adjusted HDI Rank	Original HDI Rank 1	country	Life expectancy at birth (Index)	GDP per capita (Index)	Adult literacy (Index)	Adult literacy (Adj. Index) 2	HDI Adj.		
1	16	לוקסמבורג	Luxembourg	0.87	1.00	0.99	0.66	2.530	0.843
2	9	יפן	Japan	0.93	0.93	0.99	0.66	2.520	0.840
3	7	איסלנד	Iceland	0.90	0.95	0.99	0.66	2.510	0.837
4	1	נורווגיה	Norway	0.89	0.95	0.99	0.66	2.500	0.833
5	3	קנדה	Canada	0.90	0.94	0.99	0.66	2.500	0.833
6	6	ארצות הברית	United States	0.87	0.97	0.99	0.66	2.500	0.833
7	11	שוויץ	Switzerland	0.90	0.94	0.99	0.66	2.500	0.833
8	2	שוודיה	Sweden	0.91	0.92	0.99	0.66	2.490	0.830
9	4	בלגיה	Belgium	0.89	0.94	0.99	0.66	2.490	0.830
10	5	אוסטרליה	Australia	0.90	0.93	0.99	0.66	2.490	0.830
11	8	הולנד	Netherlands	0.89	0.93	0.99	0.66	2.480	0.827
12	15	אוסטריה	Austria	0.89	0.93	0.99	0.66	2.480	0.827
13	12	צרפת	France	0.89	0.92	0.99	0.66	2.470	0.823
14	18	אירלנד	Ireland	0.86	0.95	0.99	0.66	2.470	0.823
15	10	פינלנד	Finland	0.88	0.92	0.99	0.66	2.460	0.820
16	17	גרמניה	Germany	0.88	0.92	0.99	0.66	2.460	0.820
17	20	איטליה	Italy	0.89	0.91	0.984	0.66	2.456	0.819
18	23	הונג קונג	Hong Kong	0.91	0.92	0.935	0.62	2.453	0.818
19	13	בריטניה	United Kingdom	0.88	0.91	0.99	0.66	2.450	0.817
20	14	דנמרק	Denmark	0.85	0.94	0.99	0.66	2.450	0.817
21	22	ישראל**	Israel	0.90	0.89	0.952	0.63	2.425	0.808
22	21	ספרד	Spain	0.89	0.88	0.976	0.65	2.421	0.807
23	19	ניו-זילנד	New Zealand	0.88	0.88	0.99	0.66	2.420	0.807
24	26	קפריסין	Cyprus	0.88	0.89	0.971	0.65	2.417	0.806
25	25	סינגפור	Singapore	0.88	0.91	0.923	0.62	2.405	0.802
26	24	יוון	Greece	0.89	0.85	0.972	0.65	2.388	0.796
27	29	סלובניה	Slovenia	0.84	0.86	0.996	0.66	2.364	0.788
28	31	ברבדוס	Barbados	0.86	0.84	0.98	0.65	2.353	0.784
29	30	מלטה	Malta	0.88	0.86	0.92	0.61	2.353	0.784
30	27	קוריאה	Korea	0.83	0.86	0.978	0.65	2.342	0.781
31	32	ברוניי	Brunei Darussalam	0.85	0.86	0.915	0.61	2.320	0.773
32	28	פורטוגל	Portugal	0.84	0.86	0.922	0.61	2.315	0.772
33	33	צ'כיה	Czech Republic	0.83	0.82	0.99	0.66	2.310	0.770
34	36	סלובקיה	Slovakia	0.80	0.79	1.00	0.67	2.257	0.752
35	34	ארגנטינה	Argentina	0.81	0.80	0.968	0.65	2.255	0.752
36	38	צ'ילה	Chile	0.84	0.76	0.958	0.64	2.239	0.746
37	43	קוסטה ריקה	Costa Rica	0.86	0.74	0.956	0.64	2.237	0.746
38	45	כווית	Kuwait	0.85	0.84	0.82	0.55	2.237	0.746
39	41	בהמה	Bahamas	0.74	0.86	0.954	0.64	2.236	0.745
40	39	בחריין	Bahrain	0.81	0.84	0.876	0.58	2.234	0.745
41	35	הונגריה	Hungary	0.77	0.80	0.993	0.66	2.232	0.744
42	37	פולין	Poland	0.81	0.75	0.997	0.66	2.225	0.742
43	40	אורוגוואי	Uruguay	0.82	0.75	0.977	0.65	2.221	0.740
44	44		Saint Kitts and Nevis	0.75	0.81	0.978	0.65	2.212	0.737
45	46	איחוד הנסיכויות	United Arab Emirates	0.83	0.87	0.763	0.51	2.209	0.736
46	47	סיישל	Seychelles	0.80	0.81	0.88	0.59	2.197	0.732
47	42	אסטוניה	Estonia	0.76	0.77	0.998	0.67	2.195	0.732
48	48	קרואטיה	Croatia	0.81	0.73	0.983	0.66	2.195	0.732
49	50	טרינידד וטובגו	Trinidad and Tobago	0.82	0.75	0.938	0.63	2.195	0.732
50	52		Antigua and Barbuda	0.82	0.78	0.866	0.58	2.177	0.726
51	49		Lithuania	0.78	0.71	0.996	0.66	2.154	0.718
52	51	קטאר	Qatar	0.74	0.87	0.812	0.54	2.151	0.717
53	53	לטביה	Latvia	0.76	0.71	0.998	0.67	2.135	0.712
		OECD	OECD	0.86	0.91				
		G5	G5						
		שכנים 3	Neighbors 3						
		ארצות מתפתחות	Developing countries	0.66	0.61	0.737		2.007	0.669
		עולם	World	0.7	0.72				

1 The original rank corresponds to the rank published in the 2002 Human Development Report

2 adjusted for the 2/3 weight of the Adult literacy index in the HD-Index.

3 includes Egypt, Jordan, Lebanon and Syria